

ИНТЕРНАУКА

ISSN 2686-9810

СТУДЕНЧЕСКИЙ ВЕСТНИК

научный журнал

номер 10(155) часть 4

г. Москва

www.internauka.org

Bo'lim 3. Psixologiya	69
SPORT JAMOALARIDA ZIDDIYATLARNING OLDINI OLISH VA HAMKORLIKNI KUCHAYTIRISHDA TRENING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH	69
Iskandar Maxmudov Yo'ldoshboy Masharipov	
Bo'lim 4. Jismoniy madaniyat	73
YOSHLARNI OLIMPIYA AN'ANALARIDA TARBIYALASHNING TASHKILY-PEDAGOGIK SHAROITLARINI TAKKOMILLASHTIRISH	73
Ashurova Sevara	
СПОРТ- ХАР ТАМОНЛАМА РИВОЖЛАНГАН ШАХСНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА	75
Севара Ашурова	
Tabiiy va tibbiy ilm-fan	77
Bo'lim 5. Biologiya fanlari	77
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING EKOLOGIK HAYOTI VA OROL MUOMOSI	77
Qadamova Madina Odilbek qizi Navruzova Niyozjon Otaxonovna	
Ijtimoiy-iqtisodiy, ilm-fan	79
Bo'lim 6. Falsafa	79
ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ АСОСИ – МАЪРИФАТДИР	79
Ғулломжонов Одилжон Рахимжон ўғли Абдуҳошимов Абдунозим Отабек ўғли	
Texnik va matematik fan	82
Bo'lim 7. Axborot texnologiyalari	82
KOLLEGIALLIK VA BEMORLARGA KOLLEGIAL TASHXIS QO'YISH HAMDA DAVOLASHDA AXBOROT TIZIMINING O'RNI	82
G'aniyev Ubaydullaxon Ne'matxon o'g'li	
Bo'lim 8. Telekommunikatsiya	84
POCHTA ALOQASI LOGISTIK FAOLIYATINING RIVOJLANISHI VA UNING AHAMIYATI	84
Mo'mindjonova Arofat Zafarovna Sobirova Fotima O'tkir qizi	

TEXNIK VA MATEMATIK FAN**BO'LIM 7.****AXBOROT TEXNOLOGIYALARI****KOLLEGIALLIK VA BEMORLARGA KOLLEGIAL TASHXIS QO'YISH HAMDA DAVOLASHDA AXBOROT TIZIMINING O'RNI**

G'aniyev Ubaydullaxon Ne'matxon o'g'li

magistrant, Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti, O'zbekiston, Toshkent

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada hozirgi kunda tibbiyot sohasida bemorlarga kollegial tashxis qo'yish usulidan foydalanish tahlil qilingan. Bunda kollegiallik tushunchasi keng yoritilgan hamda bemorlarga kollegial tashxis qo'yish hamda davolashda zamonaviy axborot tizimining o'rni tushuntirilgan. Shuningdek, bemorlarga kollegial tashxis qo'yish va davolash jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanishning samarali jihatlari aytib o'tilgan.

Kalit so'zlar: kollegiallik, dasturiy ta'minot, avtomatlashtirilgan hisobot, tibbiy axborot tizimlari, ekspert tizimlar.

Axborot tizimlarini sog'liqni saqlashga joriy etish muammosining dolzarbligi, avvalo, sog'liqni saqlashni boshqarish jarayonlari samaradorligini, aholiga ko'rsatiladigan tibbiy yordam sifatini oshirish zarurati bilan belgilanadi. O'tgan asrning 70-yillari o'rtalariga qadar axborotlashtirishning rivojlanishi sog'liqni saqlash tizimining axborot texnologiyalaridan foydalanishda o'sib borayotgan ehtiyojlaridan orqada qolib ketdi, shundan so'ng tibbiy maqsadlar uchun kompyuter tizimlarini yaratish bo'yicha ishlarning kuchayishi va tezlashishi paydo bo'ldi. Shu bilan birga, ko'plab tibbiy mutaxassisliklar xodimlarining dasturiy ta'minotga bo'lgan turli xil talablari, mavjudligi katta raqam texnik vositalar bilan ta'minlangan va turli platformalarda tatbiq etilgan tayyor dasturlar, moddiy resurslarning keskin tanqisligi sharoitida turli muassasalarda axborotni qayta ishlash uchun turli algoritmlardan foydalanish birlashgan axborot tizimini ishlab chiqish vazifasini o'ta murakkablashtiradi. Hali ham dastur kompyuter texnologiyalari ma'lumotlarni rasmiylashtirishga kirish, avtomatlashtirilgan hisobot va boshqa jarayonlar uchun ma'lumotlarni qayta ishlash maqsadida kompyuter imkoniyatlaridan foydalanib, mutaxassisni odatdagi hujjat ishlaridan xalos qilishga imkon beradi. Poliklinika shifokori bitta bemorni ko'rish uchun 10 dan 15 minutgacha vaqt ajratilishini va bu vaqtning taxminan 50% kasallik tarixini to'ldirishga sarflanishini hisobga olsak, bu juda muhimdir. Qog'oz ish oqimining qisqarishi bemor ma'lumotlarini kiritish, saqlash, izlash, qayta ishlash va tahlil qilishda kompyuterlardan foydalanish tufayli yuzaga keladi.

Tibbiy axborot tizimlarining zamonaviy konsepsiyasi mavjudlarni birlashtirishni o'z ichiga oladi hamda axborot resurslari quyidagi asosiy guruhlar uchun xizmat qiladi:

- bemorlarning elektron yozuvlari;
- laboratoriya diagnostik tekshiruvlari natijalari;
- moliyaviy va iqtisodiy ma'lumotlar;
- dori vositalari uchun ma'lumotlar bazalari;
- moddiy resurslar bazalari;

- mehnat resurslari ma'lumotlar bazalari;
- ekspert tizimlari;
- bemorlarga kollegial tashxis qo'yish va davolashning standartlari.

Kollegiallik va bemorlarga kollegial tashxis qo'yishda axborot tizimlaridan foydalanish. Kasalxona bo'limlarida ko'plab hamshira-shifokorlar munosabatlari birgalikda mavjud, kollegial (hamkorlik) munosabatlari bemorlarning natijalariga boshqa jihatlarga qaraganda ko'proq ta'sir qiladi. Ushbu dalillarga asoslangan boshqaruv amaliyotining maqsadi kollegial hamshira-shifokorlar munosabatlari bilan o'zaro aloqada bo'lishga imkon beradigan tuzilmalarni aniqlash hisoblanadi. Tibbiyotning turli sohalarida akademik qiziqish va texnik jihatdan mukammallikni jamoaviy izlash uchun uyushgan muhitni ta'minlash maqsadida turli xil shifokorlar va jarrohlar kollegialari shakllantirildi. Aslida, kollegial xatti-harakatlar shifokorlarning bir-birlariga professional xushmuomalalik va hurmat bilan munosabatda bo'lishlarini anglatadi. Shuningdek, u bir-birining kasbiy qobiliyatlarini hurmat qilish, konstruktiv tanqidni qabul qilish va bir-biridan o'rganish uchun chinakam kamtarlik, bir-birlariga yordam berish va xizmat qilish istagi bilan ajralib turadi. O'z navbatida, bemorlarga g'amxo'rlik qilishdan tashqari, kollegial munosabatlar tibbiy ta'lim, tadqiqot, administrativlik, bemorlarni himoya qilish va jamoat ta'limi kabi tibbiyotning boshqa sohalarini uchun juda muhimdir.

Bemorlarga kollegial tashxis qo'yish va ularni davolash tizimida axborot almashish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalanish bir muncha samarali bo'lib hisoblanadi. Bunda ham qisqa vaqt ichida axborotlarni o'zaro almashish, bemor ma'lumotlarining konfidensialligini ta'minlash, olingan natijalarni uzoq muddatga saqlab qolish va undan kerakli vaqtda foydalanish mumkin bo'ladi. Shuningdek, bemorlarga kollegial tashxis qo'yilish paytida ularning elektron kasallik varaqasidan foydalanish ham tibbiyot xodimlari va o'z navbatida bemorlar uchun ham juda qulay bo'lib hisoblanadi. Agar bemorning mavjud kasalligi uchun boshqa binoda yoki boshqa kasalxonada ishlaydigan tibbiyot mutaxassisining fikri va malakasi zarur bo'lsa, ortiqcha ovoragarchiliklarsiz axborot uzatish tizimidan foydalangan holda ma'lumot almashish hamda shu asnoda bemorning kasalligini davolash uchun yordam berish juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa. Xulosa o'rniida aytish lozimki, kollegiallik bemorlarga ko'rsatiladigan yordamni muvofiqlashtirish va integratsiya qilishga erishish, shuningdek, yaxshi klinik natijalarga erishish, bemorlarning xavfsizligini yaxshilash va sifatli yordamni ta'minlash uchun juda muhimdir. Bunda axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalanish juda muhim ahamiyatga egadir. Tibbiyotni axborotlashtirish mijozlar bazasini saqlash, ularning shaxsiy ma'lumotlarini, ko'rsatiladigan xizmatlar, kollegial tashxis qo'yish va davolash, kasalliklar to'g'risidagi ma'lumotlarni, tekshiruvlar va tahlillar natijalarini (elektron xarita) saqlash uchun maqbul sharoit yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Chin Jing Jih. Collegiality. SMA News, Florida, January 2013.
2. Menard K.I. Collegiality: Through the eyes of a staff nurse. Western Journal of Nursing Research, 35, 1232. California, 2013.
3. Menard K.I. Collegiality, the Nursing Practice Environment, and Missed Nursing Care. University of Wisconsin-Milwaukee, Milwaukee, USA, May 2014.